

Konferencijos „Lietuvos švietimas- šalies prioritetas. Jo identifikavimo bei įteisavimo problemos“ medžiaga.

Konferencija vyko LR Seime 2013-06-26

Pateikiamos kai kurių pasisakiusių pranešimų ištraukos.

Eugenijus Jesinas, LŠ įstaigų profesinės sąjungos pirmininkas:

„Profesų sąjungos siūlo pereiti nuo mokinio krepšelio prie klasių komplektų tikslinio finansavimo. Lėšų paskirstymo švietimui tvarka kaip buvo, taip ir liko paini. Mokinių skaičius klasėje irgi nesikeičia nuo tarybinių laikų: tie patys 30 mokinių. Juk atsižvelgiant į emigraciją, prastėjančią demografinę situaciją, klasėje turėtų būti nustatytas mažesnis mokinių skaičius. Siūlome tokius skaičius:

1-4 kl. -20 mok.

5-8 kl.- 24 mok.

9-10 kl.- 22 mok.

Taip paskirsčius mokinių skaičių klasėje, klasių komplektų skaičius išaugtų 2-3%.

Žinoma, kad masinis mokinių raštingumo mažėjimas nėra mokytojų kaltė: kokybiškai išmokyti visus neįmanoma. Oficialus mūsų vyriausybės melas, kad Lietuvos mokytojų vidutinis darbo užmokestis- 2.600 Lt. apie 753 Eur.(9.036 Eur. per metus). Iš tikrųjų realus vidurkis-1.400Lt. apie 405 Eur.(4.860 Eur. per metus). Eurais suskaičiuotas Lietuvos mokytojų atlyginimas šalia kitų ES šalių mokytojų atlyginimų atrodo kaip nesusipratimas, jis tiesiog nepadorus:

Liuksemburgas –110.181 Eur. per metus.

Vokietija-70.000 Eur. per metus.

Suomija- 25.000 Eur. per metus.

Slovėnija- 22.516 Eur. per metus.

Kadangi daug lietuvių dirba Norvegijoje, tai įdomu, kiek uždirba Norvegijos mokytojai: čia mokytojų atlyginimas iš kronų išvertus į litus siekia iki 25.000 Lt. per mėnesį.

Daugybė lėšų skiriama švietimo ir mokslo administravimui, apie 2 mlrd. Lt. Tai nereikalingas pinigų švaistymas. Siūlau atsisakyti išorinio privalomo mokyklų

auditavimo. Stebina vyriausybės planai toliau didinti švietimo valdymo išlaidas. Jei 2009 metais švietimo finansavimas buvo pusėtinas, tai 2013 nepatenkinamas. Airija, Islandija 112% bendrojo vidaus produkto skiria švietimui, nors patyrė krizę. Lietuva skiria tik 4,7% bendrojo vidaus produkto. Nenuostabu, kad Lietuvos piliečiai emigruoja nebe pavieniui, o šeimomis. Mūsų vaikai studijuoja užsienio universitetuose, o jų tėvai moka mokesčius į tų valstybių biudžetus. Jau atėjo nebe sodybų tuštėjimo metas, o miestų nykimo metas. Nors trūksta lėšų mokytojų algoms kelti, bet mes „didžiuojamės“ vyriausybės asignacijomis Lietuvos kariuomenei išlaikyti, parama Goro provincijai. Kosmetiniai, nežymūs mokinio krepšelio pakeitimai nieko nekeičia.

Mokytojai neretai dirba po 90 valandų per savaitę, dalį jų neatlygintinai, nes iš sovietmečio atėjęs įsitikinimas, kad mokytojas privalo dirbti „iš idėjos“. Siūlau klasių vadovams gražinti apmokėjimą už 5-ias valandas. Iš mokyklų direktorių paimti 5-ias valandas, kad jie būtų tik vadybininkai.

L. Juknienė, Klaipėdos miesto mokytojų profesinės organizacijos pirmininkė :

„ Darbo kodekso liberalizavimas naudingas tik darbdaviui. Jis gali nemirktelėjęs atleisti nesutikusį dirbti nepilnu krūviu mokytoją. Toks DK prieštarauja Konstitucijai. R.Sikorskis, buvęs 1990m. pirmosios Lietuvos vyriausybės finansų ministras, yra pasakęs: „Šalyje pinigų yra tiek, kiek reikia, tik turime mokėti juos paskirstyti“. Su švietimo sistema elgiamasi kaip su ta senute: ją vis pagražina, kad neatrodytų tokia sena. Kas iš to, kad senutei pudruosime veidą, juk nuo to ji netaps jaunesnė.“
Užtenka švietimui daryti kosmetines pinigines injekcijas, reikia normalių investicijų prioritetine laikomai sričiai.

Saulius Jurkevičius, Vilniaus licėjaus direktorius:

„ Šiandieninė švietimo sistema, plaukdama neaiškia vaga, išplauna visas autentiškas vertybes, tradicijas. Tokia padėtis liudija svarbiausia- valdžios atstovų kritinio mąstymo stoką. Daugeliu atvejų akivaizdus atsainus jų požiūris į mokytojų išsakomas problemas. Įvairiuose ministerijos atsiunčiamuose raštuose dominuoja sąvokos: „vizijos“, „misijos“, „projektai“, „diferencijavimas“, „ reformos“... Kas iš tikrųjų slypi po šiais žodžiais? Reformos mus stumia nuo to, kas mums brangu, nuo lietuviškos realybės. Miglotas kalbėjimas aukštomis frazėmis, žongliravimas tarptautiniais žodžiais daro žalą ir auklėjimui, ir ugdymui. Nuolatinis sąvokų ir programų kaitaliojimas tapo pagrindine švietimo sistemos problema. Mokyklų tinklo pertvarka įvedė atskirtį tarp ugdymo įstaigų. Uždaromos normalios, galinčios egzistuoti mokyklos. Tai prilygsta sveiko žmogaus nugydymui iki mirties. Mokytojai

yra priversti įgyvendinti iš esmės abejotinos vertės dalykus ir užsiimti mokymo proceso imitavimu. Be to, negebėjimas pareikalauti iš mokinių rimto mokymo(si) nuvedė mokyklas į šalutines veiklas. Įsivyravo mokymo(si) imitaciniai modeliai, kurie paslėpė tikrojo darbo patirtį. Abejotinos vertės finansavimai mus pririšo prie ES projektų, programų, nes bijodami parasti finansavimą mes ir toliau eisime ta linkme ir šoksime pagal jų dūdele.

Užuot visur propagavę IKT, mokyklas turėtume nuo jų saugoti, nes jos ugdo infantilumą. Šiuolaikinės technologijos kaip koks virusas trina smegenis. Jaunimas apsimeta viską žinantis, bet iš tiesų jie išmano tik tai, kaip surasti jiems būtinos informacijos. Daugelis nesugeba žongliruoti elementariais faktais. O ir poreikis žinoti daugiau kažkur išnyko. Nenorėčiau kalbėti apibendrinimais, tačiau tendencija akivaizdi – smalsumas nėra šiuolaikinių moksleivių bruožas. Šiuolaikinius jaunuolius vadinu „click“ karta, kuri nesugeba susikaupti ilgesniam veiksmui. Žmogus neberašo, o įsijungęs kompiuterį jis atlieka tą patį monotonišką judesį – „klikina“. Spaudyti mygtukus galėtų ir močiutė, ir jos anūkas – tereikia žmogui paaiškinti, kaip tai veikia. Daug sudėtingiau yra mokėti tvarkingai rašyti ranka.

Pataikaudami mokiniams ir jų tėvams palaipsniui įžengėme į nuolankaus susitaikymo stadiją: sistemingas mokymasis – tai nepakeliamas sunkumas mokiniui, namų darbai- tai neįmanomi išbandymai jam, egzaminai- tai siaubingas stresas. Tai, kas turėtų būti vadinama normaliu mokymusi, dabar yra vadinama kalėjimu, kančia, tai virsta nuolatiniu verkšlenimu apie sunkią mokinio dalį. Tingėjimas tapo masiniu reiškiniu, todėl jį bandoma pateisinti neįdomiomis pamokomis, mokytojų nesugebėjimu išmokyti... Ugdome išlepusią, infantilišką, bijančią bet kokių sunkumų kartą. Mokymasis yra ne pramoga, o sunkus, ilgas, dažnai monotoniškas, daug protinių ir moralinių pastangų reikalaujantis procesas. Su šiandieninėmis žiniomis daugelis mokinių neturėtų būti keliami į aukštesnę klasę, bet jie sėkmingai keliami, nes mokyklos sprendžia „Hamleto“ tragedijos herojaus klausimą: „Būti ar nebūti“.

G. Marozas, Tauragės mokytojų profesinės organizacijos pirmininkas:

„Mes vietoje mokytojo darbo esame priversti studijuoti Darbo kodeksą, darbo aprašą, mokinio krepšelio metodiką ir pan. Mums to nereikia, mes norime mokyti vaikus. Pasigilinus į mokytojo darbo aprašą paaiškėja, kad mokytojui 20-30 metų darbo stažas absoliučiai nieko nereiškia, jis dėl to negauna jokių privilegijų ar didesnės algos, nebent ligų našta. Todėl, gerbiamieji, nesusireikšminkite. Skaičiuojant nuo 2009 iki 2013 metų stabiliai mažėja mokytojų algos. Vidutiniškai nuo 2831Lt. iki 2278Lt. Mokytojams buvo pasiūlyta dirbti sumažintu koeficientu. Pagal DK 129 str. jie bus atleidžiami iš darbo, jei nesutiks dirbti su tokiu koeficientu. Sutikusieji nuo rugsėjo 1 gaus 2154Lt. Tai vadinama taupymu mokytojų sąskaita. Kiek laiko mes dar dirbsime gaudami tokius nepadoriai mažus atlyginimus?“

Virginija Baltraitienė, Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininkė:

„Baikime pagaliau iš mokytojo reikalauti, nieko jam neduodami. Ką daryti, kad mokytojo statusas būtų kitoks? Užmerkti akis į vis didėjančius biurokratų reikalavimus? Pirmiausia siūlau didinti mokytojų atlyginimą. 2/3 mokytojų kreipiasi į gydytojus, bet į tai niekas nekreipia dėmesio, atseit, visų profesijų atstovai serga. Bet mokytojų darbas susijęs su padidinta psichologine įtampa, su stresinių situacijų valdymu. Reikia leisti dirbti jauniems žmonėms. Ar 65 metų žmogus yra pajėgus žvelgti į priekį kartu su jaunimu? Siūlau paankstinti mokytojų pensinį amžių iki 55 metų.

Nė viena įstaiga neišgyvena be vadovo. Vadovų rotacija reikalinga, bet negalima šito daryti skubotai. Jei vadovas geras, juo pasitiki dauguma darbuotojų, jo nebūtina rotuoti.

Audrius Jurgelevičius, Lietuvos švietimo profesinės sąjungos pirmininkas:

„Lietuvos švietimo sistema serga. Geriausieji mūsų mokyklų abiturientai renkasi studijas užsienyje. Reforma keičia reformą. Valdžia nė kiek neinvestuoja į pedagogus. Jau nekalbu apie jos „pagarbą“ švietimo sistemoje dirbantiesiems. Nėra nė mažiausios ministerijos klerkų atsakomybės už priimtus sprendimus. Statistinis melas, kad Lietuvos mokytojui tenka mažiausias mokinių skaičius ES- apie 6-is mokinius. Mokyklose įsigali džianglių įstatymas skirstant krūvius. Mokytojai su nerimu kasmet gegužės mėnesį laukia naujo susirėmimo dėl krūvio. Esminiu tapo mokytojo poreikis ne ugdyti, o išlikti. Pritariu siūlymui paankstinti mokytojų pensinį amžių, nes jaunimas nori matyti šalia savęs jauną žmogų. Mokytojų kvalifikacijos kėlimas ateity taps ant trumpo pavadėlio juos laikančiu įrankiu. Valdininkai lengva ranka išsimoka sau priedus prie atlyginimo, o mokytojai taip ir sėdi prie suskilusios geldos klusniai vykdydami biurokratų sugalvotas nesąmones.“

Dainius Pavalkis, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministras:

„Pažvelgus į politinius dokumentus, susidaro įspūdis, kad švietimas tikrai prioritetinga valdžios atstovų sritis. Realybė, deja, yra kitokia. Mokytojai turi 3-is teises ir 11-ka pareigų, o mokiniai- atvirksčiai. Jau vien dėl to pelno, kurį duoda švietimas, jis turi tapti prioritetinga kiekvienos valstybės sritimi. Norint įgyvendinti visus užsibrėžtus tikslus reikia papildomai 385 mln. litų, nes sistema labai imli finansams. Taip būtų sudarytos sąlygos mokytojams jaustis oriai. Nors visur kalbama apie popierizmo mažinimą, bet mokytojai ir toliau grimzta popierizmo liūne. „Nuodingas apskaitiniškumas“, - taip Suomijos, geriausių rezultatų pasaulyje pasiekusios švietimo sistemos, mokytojai vadina būtinus sutvarkyti mokytojams dokumentus. Kuo daugiau mokytojai užpildo ataskaitų, suvestinių, prirašo planų, tuo mažiau jiems lieka laiko tiesioginiam darbui. **Siūlau mažinti popierizmą.** Švietimui skirti ne mažiau kaip 6% bendrojo vidaus produkto. Šiuo aspektu ir daugeliu kitų su švietimu susijusių aspektų Lietuva yra trečia nuo galo pasaulyje. Po jos yra Indija ir Indonezija. Pagal metines išlaidas vienam mokiniui- 3.509Lt.-vėl lenkiame tik Bulgariją ir Rumuniją. Esame labai toli nuo ES rodiklių.

Nepagrįstai mokinio krepšelis susitraukė nuo 3.774Lt. iki 3.310 Lt. Biudžete turi atsirasti 385 mln. litų, skirtų švietimui. Siūlau padidinti vidutinį sąlyginį tarifinį mokytojų atlyginimo koeficientą R, nes pastaruoju metu jis stabiliai mažėja. Šiuo metu yra 1.173 mokytojai nespecialistai, dirbantys mokyklose. Iki 2014 metų pratęsimas šių mokytojų perkvalifikavimo klausimas, o vėliau, neįgiję reikiamos kvalifikacijos, jie bus atleisti, jų vietoje bus pakviesti dirbti specialistai. Visi turime dirbti sąžiningai mums patikėtą darbą, kad švietimas ne tik dokumentuose, bet ir gyvenime taptų prioritetine sritimi.“

Konferencijos pabaigoje Panevėžio Mykolo Karkos pagrindinės mokyklos direktorius Alfredas Paberžis atsistojęs kreipėsi į susirinkusius :

„Mokytojai, mes pasižymime gera iškalba, puikiai sugebame demonstruoti savo oratoriaus sugebėjimus, visų pasisakymai palietė jautriausius mokytojų darbo klausimus, išskėlė opiausias problemas. Tačiau maža gražiai kalbėti, reikia, kad mus išgirstų. Kol kalbėsime uždaroje salėse, tol kalbėsime tik sau. Užtenka to lietuviško nuolankumo, nebūkime avių banda, išeikime į gatves, tegul mus pagaliau išgirsta.“ Šis pasiūlymas buvo sutiktas audringais plojimais ir pritarimo šūksniais.

Konferencijos medžiagą apibendrina D. Liorančienė, Panevėžio „Žemynos“ progimnazijos profesinės organizacijos pirmininkė